

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

finans@stortinget.no

Deres ref

Vår ref
20/765 -

Dato
20.02.2020

Dokument 8:59 S (2019-2020) Representantforslag om å reversere avgiftsøkninger på alkoholfrie drikkevarer og bevare arbeidsplasser i norsk næringsmiddelindustri og varehandel

Jeg viser til følgende forslag fra representanten Bjørnar Moxnes:

1. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om å reversere avgiftsøkningen på alkoholfrie drikkevarer til 2017-nivå i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2020.
2. Stortinget ber regjeringen legge fram en gjennomgang av hvordan aktuelle avgifter og grensehandel påvirker norske arbeidsplasser, og en strategi for å bevare arbeidsplasser i norsk næringsmiddelindustri og varehandel.

1. Reversere avgiftsøkningen på alkoholfrie drikkevarer til 2017-nivå

Særagiften på alkoholfrie drikkevarer ble økt med 40 pst. reelt i 2018. Provenytapet av å reversere avgiften til prisjustert 2017-nivå fra 1. juli 2020 kan anslås til om lag 440 mill. kroner påløpt og 365 mill. kroner bokført i 2020. Provenytapet på årsbasis er om lag 875 mill. kroner påløpt.

I november 2018 ble det satt ned et utvalg som skulle vurdere om avgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer kan og bør utformes slik at de i større grad tar hensyn til helse- og ernæringsmessige formål. Utvalget avga sin innstilling 9. april 2019, jf. NOU 2019: 8 *Særagiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer*. Utvalget besto av medlemmer fra næringsliv, akademia, LO og NHO, med juridisk, økonomisk og helse- og ernæringsfaglig kompetanse. Utvalgets flertall (seks medlemmer) mente at det burde innføres en helsemessig begrunnet og differensiert avgift på alkoholfrie drikkevarer. To av disse seks mente at det bare burde legges avgift på drikkevarer som er tilsatt sukker, dvs. at sukkerfrie

varer ikke burde omfattes av avgift. Fire av de seks anbefalte at avgiften også burde omfatte kunstig søtet drikke, men med lav sats. Utvalgets mindretall (fire medlemmer) mente prinsipalt at avgiften på alkoholfrie drikkevarer burde oppheves uten å erstattes av en ny avgift. Utvalget har dermed ikke kommet med noen klar anbefaling.

Av hensyn til en helhetlig budsjettbehandling bør endringer i skatter og avgifter vurderes samlet og besluttes i den årlige budsjettbehandlingen. Dersom avgiftsendringer besluttes fortløpende gjennom året, undergraves budsjettprosessen og muligheten til å prioritere forslag opp mot hverandre. Regjeringen vurderer gjeldende særavgifter løpende. Eventuelle endringsforslag vil bli fremmet i de årlige budsjettene.

2. Gjennomgang av hvordan aktuelle avgifter og grensehandel påvirker norske arbeidsplasser, og en strategi for å bevare arbeidsplasser i norsk næringsmiddelindustri og varehandel

Grensehandel mellom Norge og Sverige påvirkes av avgiftsforskjeller, men også av andre forhold som endring i valutakurser og det generelle kostnadsnivået i landene. En stor del av grensehandelen omfatter dessuten varer som i liten grad er berørt av særavgifter, blant annet kjøttvarer og andre tollbelagte matvarer. For slike varer bidrar det høye norske tollvernet til grensehandel. Også faktorer som tilgjengelighet og vareutvalg har betydning for grensehandelen.

Avgiftene på typiske grensehandelsvarer som alkohol og tobakk skal bidra til redusert forbruk av helseskadelige varer. Reduserte avgifter kan føre til økt forbruk, med økte helsemessige- og sosiale kostnader som resultat. Samtidig må avgiftsnivået ikke bli så høyt at negative og utilsiktede virkninger på illegalt forbruk og grensehandel blir for store.

I Meld. St. 9 (2018-2019) *Handelsnæringen – når kunden alltid har nett* varslet regjeringen at den vil utrede behovet for et årlig grensehandelsbarometer. Som en oppfølging av dette har Nærings- og fiskeridepartementet og Finansdepartementet inngått to avtaler med SSB om kjøp av statistikk. I en pilotstudie (spørreundersøkelse) offentliggjort 8. januar 2020 har SSB brutt ned grensehandelsstatikken på en rekke varegrupper. Dette gir mer detaljert informasjon om grensehandel av kategoriene som blant annet mat, mineralvann, sjokolade og godteri, alkohol, tobakksvarer, elektronikk og klær. De varegruppene det ble handlet mest av var mat- og dagligvarer, alkoholholdige drikkevarer og tobakksvarer. 29. januar 2020 publiserte SSB i tillegg en rapport med statistikk om grensekryssende netthandel av varer og tjenester basert på bruk av betalingskort.

Regjeringen er godt i gang med å gjennomføre Stortingets vedtak om å avvikle 350-kronersgrensen for avgiftsfri handel fra utlandet. Fra 1. januar 2020 ble den avgiftsfrie grensen avviklet for næringsmidler, restriksjonsbelagte varer og varer som er særavgiftspliktige. Kjøp av varer som sjokolade, godterier og mineralvann fra utenlandske nettbutikker avgiftslegges nå fra første krone. Dette vil bedre konkurransesituasjonen for norske næringsdrivende på hjemmemarkedet.

Avslutningsvis vil jeg minne om at grensehandel ikke er udelt negativt. Grensehandel utvider nordmenns valgmuligheter og kan dermed være en fordel for forbrukerne.

Med hilsen

Jan Tore Sanner